

Antiochiai Szent Ignác hét levele (fordította: Vanyó László)

Ignációl, az antiochiai egyház második püspökétől reánk maradt hét levél szinte elválaszthatatlan egységbe fűződik. Keletkezésüknél és tartalmuknál fogva egyaránt egységeseknek mondhatjuk ezeket a leveleket, mert mindegyiket egyazon időben írta meg, életének végén, utolsó utazásának egy rövidke szakaszán, mikor öt tíz katona kíséretében, elitélten vittek Rómába. Hét levelét Azsia provincia két állomáshelyén írta meg: Szmírnában az efezusi, tralleszi és magnészi egyházakhoz, melyekben köszönetet mond nekik iránta tanúsított figyelmességükért, itt írta meg a római egyházhoz címzett levelét is, amelyben arra kéri a főváros Krisztus-hívőit, ne használják fel összeköttetéseiket kiszabadítása érdekében; amikor pedig átvitték őt Troászba, innét küldte leveleit a filadelfiai és a szmírnai egyházakhoz, azon kérelemmel fordult hozzájuk, hogy menesszenek hírnököket Antiochiába, karolják fel ezen egyházak antiochiai testvéreiket, akik tudomása szerint most már háborítatlanul élhetnek, csak püspöküket nem láthatják többé. A két egyházon kívül ezen állomáshelyéről írt Polikárpnak, a szmírnai egyház fiatal korban levő püspökének, bensőséges hangon buzdítja őt mindarra, amit a maga életében maradandónak tartott.

Mindegyik levélben, árnyalatnyi különbségekkel ugyan, de mégis ugyanazok a gondolatsorok ismétlődnek: egy pályafutását befejező ember búcsúzása és elégedettsége, töretlen ragaszkodás Krisztushoz, az ittmaradottak iránt érzett mély szorongás, a félbeszakadt ügyek elrendezését sürgető buzgalom, és e vezérlő gondolatok alá rendeződik minden más kijelentése, amelyekből az Istenre, Jézus Krisztusra, eukharisziára vonatkozó hitét megtudhatjuk. Különösképpen idézett mondatai azok, amelyeket az egyház berendezkedésével kapcsolatban hagyott ránk, levelei a reánk maradt szövegemlékek közül a legkorábbiak, amelyek az egyházi rend ma is meglévő hármastagozódását tükrözik, vagyis minden részegyházat a püspök vezeti, aki mellett ott áll a presbiter-kollégium, és neki segédkezik a diakónusok csoportja. Ugyanilyen gyakran hivatkoznak a római egyházhoz írt levelének köszöntő soraiban található egyik mondatára, ahol ezen egyházat a „szeretet előljárójának” mondja. A kifejezés értelmezése körül különböző vélemények születtek meg, a katolikus felfogású teológusok benne a pápai primátus egyik legkorábbi igazolását látták, míg mások csak morális tartalmat tulajdonítanak neki. Annyi bizonyos, hogy az egyház kifejezés helyett többször is alkalmazza a „szeretet” (= agapé) megjelölést, és ezt fordításunkban is így, a szóhasználatának megfelelően adtuk vissza.

Antiochiai Szent Ignác levelei a szerző életpéldája és a bennük adott tanítás miatt a katolikus egyházon belül mindenkor megbecsült iratok voltak, kiemelkedő tekintélyük miatt ez a tisztelet az évszázadok folyamán vadhajításokat is növesztett, ami leginkább abban mutatkozott meg, hogy a levelek számát hamisítványokkal megnövelték, a meglévőket pedig betoldásokkal bővítették, és bizonyos fokig átsimították, és legendás iratokká torzították. Így az Ignác-levelek a negyedik századtól fogva kétféle szövegváltozatban terjedtek, a rövidebb változat – amelyben ma már az eredetét látjuk –, és a hosszabb változat, amely az előbbinek apollinarista átdolgozása. Az elmúlt évszázad közepén egy szír nyelvű változata is napvilágra került, de ez voltaképpen nem más, mint a rövidebb változat fordítása.

A két változat okozta nehézségek mellett a levelek eredetiségét elsősorban fejlettnek mutató egyházképük miatt vonták kétségbe, de Harnack, Lightfoot, Zahn és Funk

szövegkritikai munkássága igazolta szerzőjük tekintélyét¹⁷¹, ma már komolyabb ellenvetések nem merülnek fel e kérdésben. A hét levél stílusában megőrizte a körülmények adta frissességet, mindenféle későbbi csiszolást kizáró kötetlenséget mutat, amihez hozzájárul írójuknak sajátos, utánozhatatlan retorikai adottsága, és mindezek a levelek hitelét kétséget kizáróan szavatolják.

Antiochiai Szent Ignác leveleinek meglétéről már fiatal barátja, szmirnai Szent Polikárp is megemlékezik (vö.: Pol. 13,2), nem sokkal később Ireneusz, Órigenész és Eusebiosz¹⁷². A levelek fordításához pedig a Didakhé bevezetőjében említett Bihlmeyer-féle szövegkiadást vettük alapul.

Szent Ignác levele az efezusiakhoz

A Theophorosznak (= Istenhordozónak) is nevezett Ignatiosz mind nagyobb örömet kíván az Atyaisten nagyságában teljességgel megáldott, az idők előtt mindenkorra a maradandó, változatlan dicsőségre egyesített, és az igazi szenvedésben, az Atya, és Istenünk Jézus Krisztus akaratában kiválasztott, a boldogságra méltó egyháznak, mely Efezusban van, szeplőtlen örömben és Jézus Krisztusban.¹⁷³

I. 1. Istenben értesültem hön szeretett nevedről, mely valóban méltán a tiéd Üdvözítőnkben, Jézus Krisztusban a hitnek és szeretetnek megfelelően, mert Isten utánzói vagytok, tökéletesen vive végbe a rokon művet Isten vérében feltüzesítve.¹⁷⁴ 2. Miután meghallottátok, hogy a közös név és közös reménység miatt jövök Szíriából fogolyként, mint aki reméli, hogy imáitok által Rómában vadállatokkal küzdhet, hogy ennek elnyerése által tanítvány lehessen, siettetek látni engem. 3. Közben Oneszimosz személyében¹⁷⁵, aki testben püspökötök, Isten nevében egész sokaságotokat fogadtam, kimondhatatlan szeretettel, akiért imádkozom, hogy őt Jézus Krisztus szerint szeressétek, és hogy mindannyian hozzá hasonlók legyetek. Áldott legyen, aki azt a kegyelmet, hogy ilyen püspökötök legyen, nektek, rá méltóknak, megadta!

II. 1. Szolgatársamat, Burroszt illetően¹⁷⁶, aki Isten szerint minden tekintetben megáldott diakónusotok, azért imádkozom, hogy a ti és a püspök tiszteletében maradjon meg; Krokosz is továbbá, aki Istenhez és hozzátok méltó, akit szeretetközösségtek példaképeként fogadtam, ki engem minden tekintetben felüdített¹⁷⁷, akit ugyanígy üdítsen fel Jézus Krisztus Atyja Oneszimoszal és Burrosszal és Euplusszal és Frontoval együtt, akinek személyében mindannyiotokat láthattam a szeretetben. 2. Bárcsak méltó lennék rá, hogy mindörökre boldog legyenek veletek! Valóban méltó minden módon Jézus Krisztust dicsőíteni, aki

¹⁷¹ Az említett szerzők szövegkritikai munkáját és annak bibliográfiáját lásd: Quasten: Patrologia, I. 73-75. o. Antiochiai Szt. Ignác címszó alatt.

¹⁷² Ireneus: Adversus Haereses V, 28. 4; Origenes: in. Cant. Prolog. III, 30; Eusebius: Historia Ecclesiastica 3,36,4.

¹⁷³ Az „Istenhordozó” (theophorosz) jelentését megvilágítja Ignác III. században írt szenvedéstörténetének következő sora: „Trajanus ezt kérdezte: Ki az Istenhordozó? Ignatiosz ezt válaszolta: Akinek Krisztus van a szívében” (Óker. írók 7,27. old.). A levél feliratának gondolatai visszhangozzák Szent Pál Ef 1,3-23 és 3,19 gondolatait, tartalmaz továbbá egy rövid, antidoketista krisztológiai hitvallást.

¹⁷⁴ A „név” itt nem Krisztus, vagy a keresztény név, hanem az „efezusiak” név. A görög „epheszisz” igekezetet, törődést, törekvést jelent. A „valóban méltó” kifejezés a görögben (phüszei dikaia) többet rejt magában, mert az elnevezés és „természet” „karakter” megfelelését fejezi ki, így a „hit és szeretet” az efezusiak természetéből következik szinte, következésképpen „Isten utánzó”. Vö. Szent Pál Ef 5,1.

¹⁷⁵ vö. Róm 15,5.

¹⁷⁶ A „szolgatárs” Páltól kölcsönzött kifejezés vö. Kol 1,7 és 4,7.

¹⁷⁷ A „felüdítés” vö. 2Tim 1,16.

megdicsőített benneteket, mert az egy engedelmségben megszilárdultan, a püspöknek és presbitériumnak alávetve, minden szempontból megszentelődtek.

III. 1. Nem parancsokat osztogatok nektek, mintha lennék valaki. A Név miatt vagyok ugyan bilincsekben, de még nem váltam tökéletessé Jézus Krisztusban. Most kezdek tanítvány lenni, úgy is szólok hozzátok, mint tanítványtársaimhoz. Nektek kell engem támogatni hittel, bátorítással, kitartással, nagylelkűséggel.¹⁷⁸ 2. Mivel a szeretet nem hagy hallgatni engem titeket illetően, hát feltettem magamban, hogy intelek benneteket, legyetek egyetértők Isten akaratában. Jézus Krisztus ugyanis, életünk, akitől nem lehet elválasztani bennünket, szintén az Atya akarata, ahogyan a püspökök is, akik a föld határáig rendeltettek, Jézus Krisztus akaratában vannak.¹⁷⁹

IV. 1. Illő ezért, hogy ti is egyetértsetek a püspök akaratával, ahogyan teszitek is. Említésre méltó presbitériumotoknak éppúgy, mely Istenhez méltó, olyan összhangban kell lenni a püspökökkel, mint a lant húrjainak.¹⁸⁰ Egyetértéstek és harmonikus szeretetközösségetek ad alkalmat Jézus Krisztus dicséretére. 2. Mindannyian kórusba tömörüljétek, hogy az egyetértésben összhangban legyetek, az egységben Isten hangszínét véve fel, egy hangon énekeljétek az Atyának Jézus Krisztus által, hogy meghallgasson titeket, jó cselekedeteitek által felismerje, hogy Fiának tagjai vagytok. Azért hasznos nektek feddhetetlen egységben lenni, hogy mindenkor részesedjétek Istenben.

V. 1. Nekem ugyancsak rövid ideig volt meghitt kapcsolatom püspökötökkel, nem is emberi kapcsolat, hanem kapcsolat a Lélekben, mennyivel inkább mondjalak boldognak titeket, akik oly szoros kapcsolatban vagytok vele, mint az egyház Jézus Krisztussal, és mint Jézus Krisztus az Atyával, hogy az egységben minden összhangban legyen. 2. Senki ne legyen tévedésben! Aki nincs az oltár kerületén belül, az megfosztja magát Isten kenyerétől. Ha egyik vagy másik imádságának akkora ereje van, mennyivel több a püspök és az egész egyház imájának?¹⁸¹ 3. Aki ugyanis nem ugyanoda jár, azt már elfogta a fennhéjzás és megítélte önmagát.¹⁸² Írva van ugyanis: „Isten a kevélyeknek ellenáll” (vö.: Péld 3,34; Jak 4,6; I. Pét. 5,5). Arra törekedjétek tehát, hogy ne álljatok ellen a püspöknek, azért, hogy engedelmesek legyünk Isten iránt.

VI. 1. Ha valaki hallgató püspököt lát, őt annál inkább tisztelje!¹⁸³ Mindazokat ugyanis, akiket a házigazda saját birtokába küld, úgy kell fogadnunk, mint azt, aki őt küldte. Nyilvánvaló, hogy a püspököt úgy kell tekintenünk, mint magát az Urat. 2. Istenben való fegyelmezettségeket bizony maga Oneszimosz magasztalta fölöttébb, mert mindannyian az igazságnak megfelelően éltek, és nincs közöttetek semmilyen pártütés¹⁸⁴; de senki másra ne hallgassatok, csak Jézus Krisztusra, aki az igazságban szól hozzátok!

VII. 1. Egyesek álnokul viselik a Nevet, de olyan dolgokat művelnek, melyek nem méltók Istenhez. Kerülnőtök kell őket, mint a vadállatokat. Veszett kutyák ugyanis, nem nyíltan marnak. Vigyáznotok kell tőlük, mert betegségük nehezen gyógyítható. 2. Egy orvos van,

¹⁷⁸ „Nem parancsokat osztogatok ...” az iskola képét idézi. A „név” itt Jézus Krisztus neve. vö. ApCsel 5,41. „Nektek kell engem támogatni” szó szerint: „félkenni”, ahogyan az atlétákat megkenték olajjal a küzdelem előtt. Az iskola képét felváltja az agón-kép.

¹⁷⁹ „a föld határáig rendeltettek” eszerint Ignác a püspökséget Krisztus egyetemes rendelkezésének tartotta.

¹⁸⁰ Mivel sokszor él a lant-képpel, feltehető, hogy az antiochiai keresztények énekeltek liturgia alatt.

¹⁸¹ vö. Mt 18,19

¹⁸² „ugyanarra jár”, azaz nem ugyanott, nem egy helyen vesz részt az eukharishtián. vö. ApCsel 1,15 és 2,1; 1Kor 11,20; 14,23; 1 Kelemen-levél XXXIV,7; Barnabás-levél IV,10. Az „epi tó autó” szakkifejezés az egy helyen összegyülekező egyházra.

¹⁸³ a hallgató püspök a hallgató Isten és a preegzisztens Krisztus képmása. Vö. Mt 21,33-43; Mk 12,1-12; Lk 20,9-19; Mt 10,40; Jn 13,20.

¹⁸⁴ A „pártütés” (hairészisz) az eretnkség.

testi és lelki,
 aki született és születetlen,
 a testben levő Isten,
 a halálban igazi élet,
 aki Máriától és Istentől való,
 először szenvedő,
 majd szenvedéstől mentes,
 a mi Urunk Jézus Krisztus.¹⁸⁵

VIII. 1. Nehogy félrevezessen bárki is benneteket, mint ahogyan eddig valóban nem is vezetett félre, egészen Istenéi vagytok. Mivel semmilyen vizsoly nincs köztetek, mely gyötörne benneteket, ezért Istennek megfelelően éltek. Áldozatotok vagyok, és értetek áldozom magam, efezusiak, a mindörökké hírnévvel hirdetett egyházért. 2. Akik testiek, azok nem képesek a Lélek cselekedeteire, sem a lelkiek a testiekre, ahogyan a hit nem teszi a hitetlenség cselekedeteit, ugyanúgy nem teszi a hitetlenség a hitét. Még amit testileg tesztet, azok is lelki cselekedetek, mivel mindent Jézus Krisztusban tesztet.

IX. 1. Tudomásomra jutott, hogy ide jöttek egyesek, kiknek tanítása rossz. Ne hagyjátok, hogy elhíntsek köztetek, dugjátok be a fületeket, nehogy befogadjátok azt, amit széthintenek, mint akik az Atya templomának kövei vagytok, az Atyaisten épületéhez odakészítve, Jézus Krisztus emelőszerkezetén, mely a kereszt, magasba emelésekhez kötélként szolgál a Szentlélek, felvonótok a hit legyen, felvonópályátok pedig Istenhez a szeretet. 2. Útitársak legyetek mindannyian, Isten-hordozók, a templom-hordozók, a szentség-hordozók, Krisztus-hordozók, minden szempontból Jézus Krisztus parancsaiban felékesítettek.¹⁸⁶ Afölött is ujjongok, hogy a veletek való érintkezésre és örvendezésre méltattam azáltal, hogy írok nektek, hogy másféle életet nem szerettek, csak azt, mely megfelel Istennek.

X. 1. A többi emberért is szüntelenül imádkoztatok (vö.: 2Tessz 5,17). Bennük is megvan a megtérés reménye, hogy Istenre találjanak. Adjatok nekik lehetőséget, hogy legalább tetteitekből okuljanak. 2. Haragjokkal szemben ti legyetek szelídek, nagyozolásukkal szemben ti alázatosak, káromlásaikkal szemben legyen nálatok az imádság, tévelygéseikkel szemben ti legyetek szilárdak a hitben (vö.: Kol 1,23; Róm 4,20; 1Kor 16,13), vadságukkal szemben ti legyetek csendesek, ne akarjátok utánozni őket. 3. Mutatkozzunk testvéreiknek az illemben, a szeretetreméltóságban, de az Úr utánczóit akarjunk lenni, hiszen kivel bántak valaha is igazságtalanabban, kit fosztottak ki annyira, kit gyaláztak meg jobban? Ne lehessen megtalálni köztetek a Sátán üszkét, hanem testileg és lelkileg tökéletes tisztaságban és mértékletességben maradjatok Jézus Krisztusban!

XI. 1. Végső idők!¹⁸⁷ Különbö megsegyenülünk, tartsuk tiszteletben Isten türelmét, nehogy ítéletünkre váljon! Féljünk akár az eljövendő haragtól (vö.: Mt 3,7), szeressük akár a jelen kegyelmet, vagy egyiket a kettő közül: az a fontos csak, hogy Jézus Krisztusban méltónak találtsunk az igazi életre. 2. Rajta kívül nincs semmi, ami méltó hozzátok, kiből bilincseket hordok, a lelki gyöngysort, bennük adassék meg nekem a feltámasztás imáitokra, melyeknek bár mindig részese lennék, hogy az efezusi keresztények örökrészében lehetnék, akik Jézus Krisztus erejében az apostolokkal is mindig összhangban voltak.¹⁸⁸

XII. 1. Tudom ki vagyok, és kiknek írok. Én elítélt vagyok, ti, akik irgalmat taláztatok; én veszélyben vagyok, ti biztonságban. 2. Átmenő útja vagytok azoknak, akiket Isten miatt öltek

¹⁸⁵ A részlet szimmetrikus felépítésű himnikus hitvallási szöveg, tartalmilag antidoketista. A „születetlen” és „szünetestől mentes” (agennétosz, apathész) a filozófiai nyelvből kölcsönzött kifejezések.

¹⁸⁶ A szakasz esetleg lehet célzás az Artémisz-körmenetekre (vö. ApCsel 19,24).

¹⁸⁷ „végső idők” vö. 1Jn 2,18; Kor 7,29; 10,11.

¹⁸⁸ „az apostolok” itt Pált és Jánost jelentik.

meg, beavatott társai Pálnak, a megszenteltnek és tanúsítottnak, a boldogságra méltatottnak, – akinek nyomában lépni bárcsak méltatnék, amikor elnyerem Istent -, aki egy teljes levélben emleget titeket Krisztus Jézusban.¹⁸⁹

XIII. 1. Törekedjete rá, hogy gyakrabban egybegyűjete Isten dicsőségére és eukharisziájára. Ha ugyanis gyakran összegyűltök, lerombolódnak a Sátán hatalmasságai, hitetek egyetértésében megsemmisül rontása.¹⁹⁰ 2. Nincs jobb dolog a békénél, melyben az égiek és földiek minden csatája megszűnik.¹⁹¹

XIV. 1. Mindezekből semmi sem marad rejtve számotokra, ha Jézus Krisztusban tökéletes hitetek és szeretetetek, ami az élet kezdete és teljessége; kezdete a hit, teljessége pedig a szeretet (vö.: 1Tim 1,5). A kettő egyesülésében van az Isten, és minden más, ami szép és jó az életre.¹⁹² 2. Aki hitet hirdet, nem vétkezik, akinek szeretete van, nem gyűlöl. A fát gyümölcseről lehet megismerni (vö.: Mt 12,33). Így, akik Krisztust hirdetik, cselekedeteik által ismerhetők meg. Nem a hirdetés ugyanis most a dolog, hanem az, hogy valaki a hit erejében találtasson mindvégig.

XV. 1. Jobb hallgatni és lenni, mint beszélvén nem lenni. Szép dolog a tanítás, ha az, aki mondja, meg is teszi, amit tanít. Egy tehát a tanító, az, „aki szólott és lett” (vö.: Zsolt 32,9 és Zsolt 148,5), és mindaz, amit hallgatásban tett, méltó az Atyához.¹⁹³ 2. Akiben megvan tényleg Jézus igéje, az még hallgatását is meg tudja hallani, hogy tökéletes legyen, hogy beszédét cselekedje, és hallgatásáról felismerjék. 3. Semmi sincs rejtve az Úr előtt, sőt, még elrejtett dolgaink is közel vannak hozzá. Mindent úgy tegyünk tehát, hogy ő lakik bennünk, és az ő templomai legyünk, s maga Istenünk van közöttünk, aki valóban van, s aki meg fog jelenni előttünk, mindezek miatt méltó szeretnünk őt.¹⁹⁴

XVI. 1. Ne áltassátok magatokat, testvéreim. Akik a családjukat megrontják, nem fogják örökölni Isten országát (vö.: 1Kor 6,9-10; Ef 5,5). 2. Ha azokat, akik testileg tettek ilyet, megölték, mennyivel inkább azt, aki Isten hitét, melyért Jézus Krisztus megfeszítettet, rossz tanítássá torzítja? Az ilyen szennyessé válva a kiolthatatlan tűzre kerül (vö.: Mt 9,43), hasonlóképpen az is, aki hallgatta őt.

XVII. 1. Azért kapott kenetet fejére az Úr, hogy a romolhatatlanságot lehelje az Egyházra. Ne engedjete, hogy e világ fejedelme tanításának bűzével kenjenek fel titeket, foglyul ne ejtsen az előttünk álló élet elől.¹⁹⁵ 2. Miért ne legyünk mindannyian okosak, miután megkaptuk Isten ismeretét, aki Jézus Krisztus? Miért vesznénk el bolondokként, félreismerve az ajándékot, melyet az Úr valóban elküldött?

XVIII. 1. Az én lelkem a kereszt gyalázata¹⁹⁶, mely kereszt botrány a hitetleneknek, nekünk azonban üdvösség és örök élet. Hol van a bölcs, hol az okos? (vö.: 1Kor 1,19-20; Róm 3,27). Hol van az értelmeseknek tartottak dicsekvése? 2. Mária hordozta ugyanis méhében Istenünket, Jézust, a Khrisztoszt (= Felkentet, Messiást) Isten rendelkezésének

¹⁸⁹ „egy teljes levélben”, de a szöveget úgyis lehet érteni, hogy „minden levélben”, ez utóbbi azonban túlzás, mert az efezusiakat Pál a következő helyeken említi: 1Kor 15,32; 16,8; 1Tim 1,3; 2Tim 1,16; 4,19.

¹⁹⁰ vö. Didakhé XVI,2.

¹⁹¹ „az égiek és földiek” azaz a levegőég démonjai, vö. Szent Pál Ef 2,2 és 6,12; a pogányok és szektások, vö. 1Kor 15,40 és 48; Jn 3,12; Ef 1,10; Kol 1,16.

¹⁹² „szép és jó életre” a „kalokagathia” szót használja a görög szöveg, valószínűleg a 4. Makkabeus könyvből kölcsönözte Ignác (vö. 4. Makk 1,10; 3,18; 11,22; 13,25; 15,9). A szó Szókratész óta az erényes életet jelenti.

¹⁹³ Vö. Róm 2,21; Didakhé XI,10; „Egy a tanító ...” vö. Mt 23,8; Judit 16,14; 1Kor 8,6; Kol 1,16; Jn 1,3.

¹⁹⁴ Vö. 1Kelemen-levél XXVII,3 és XXI,3 azzal a különbséggel, hogy Kelemen Istenről, Ignác Krisztusról mondja mindezeket.

¹⁹⁵ Vö. Mt 26,7; Mk 14,3; 1Kor 2,14 kk; 2,6 és 8; Jn 12,31; 14,30; 16,11.

¹⁹⁶ „lelkem a kereszt áldozata”, Ignác a lélekre a „pneuma” szót használja, az áldozatra a „peripszéma” kifejezést. A szót az engesztelő áldozat értelmében is használták, magán levelekben önmegalázó, megalázkodó jelentéssel (vö. a levél VIII,1-ben, Tób 5,19-ben, 1Kor 4,13-ban, Barnabás-levél IV,9 és VI,5-ben).

megfelelően, aki Dávid magjából való (vö.: Jn 7,42; Róm 1,3), de mégis a Szentlélektől; aki született és megkereszteltetett, hogy szenvedésével tisztítsa meg a vizet.¹⁹⁷

XIX. 1. Rejtve is maradt e világ fejedelme előtt Mária szüzessége és szülése, hasonlóképpen az Úr halála is: három kiáltó misztérium, mely Isten csendjében ment végbe.¹⁹⁸ 2. Hogyan vált nyilvánvalóvá az aionok előtt? Minden csillagot túlragyogó csillag gyulladt fel az égen, fénye kimondhatatlan volt, csodálatot keltett újdonsága, a többi csillag pedig, a Nappal és a Holddal együtt kórust alkottak eme csillaggal, hiszen ez fényével mindegyiket felülmúlta; zavar támadt, honnan eme újdonság, mely nem is hasonlítható hozzájuk?¹⁹⁹ 3. Ettől kezdve megszűnt minden varázslás és megsemmisült a rossz minden bilincse.²⁰⁰ Leronttatott a tudatlanság, a régi királyság összeomlott, amikor megjelent Isten emberi módon az örök élet újdonságában (vö.: Róm 6,4). Elkezdődött az, ami Istennél már eldöntött volt. Ettől fogva minden a halál lerombolására szövetkezett.

XX. 1. Ha imáitok által Jézus Krisztus méltatna rá, szándékomban állna egy másik könyvben, melyet írnék majd nektek, részletesebben kifejteném benne az új ember Jézus Krisztusra vonatkozó üdvrendjét, melyet elkezdtem, ami az ő hitében és az ő szeretetében, szenvedésében és feltámadásában áll.²⁰¹ 2. Kiváltképpen, ha az Úr tudtomra adja, hogy a Név iránti szeretetből mindannyian egy emberként egyesültök az egy hitben és Jézus Krisztusban, aki test szerint Dávid nemzetségéből való, az Emberfiában és Isten Fiában, osztatlan lélekkel a püspök és a presbitérium iránti engedelmisségben, egy kenyeret törve, mely a halhatatlanság orvossága, ellenszer a halál ellen, hogy ne haljunk meg, hanem mindörökké éljünk Jézus Krisztusban.²⁰²

XXI. 1. Áldozat vagyok értetek és azokért, akiket Isten tiszteletére Szmirnába küldtetek, ahonnan nektek is írok, hálát adva az Úrnak, úgy szeretvén Polikárpot, mint titeket. Emlékezzetek meg rólam, ahogyan Jézus Krisztus is megemlékezik rólatok! 2. Imádkozzatok Szíria egyházáért, ahonnan megbilincselve visznek Rómába, utolsót az ottani hívők között, mint aki Isten tiszteletére méltónak találtatott! Üdv nektek az Atyaistenben és Jézus Krisztusban, közös reménységünkben!

Szent Ignác levele a magnésziaiakhoz

A Theophorosznak is nevezett Ignatiosz a Maiandrosz folyó menti Magnészia egyházának, mely az Atyaisten kegyelmében, Krisztus Jézusban, Megváltónkban áldott,

¹⁹⁷ „szenvedésével tisztítsa meg a vizet” – a keresztvíz ugyanis erejét Krisztus kereszthalálának köszönheti. A kereszten oldalából kifolyó víz és vért a II. századi szerzők az eukharisziára és keresztségre magyarázták, ugyanakkor Jézus Jordánba való alámerülését szenvedésére, felmerülését feltámadására értelmezték.

¹⁹⁸ Azaz nem tudta megtámadni és keresztezni az üdvrendet. Nem a nyilvánosság előtt ment végbe mindez. Krisztus kereszthalála annyiban maradt rejtve evilág fejedelme előtt, hogy annak üdvözítő tartalmát nem látta be. A „kiáltó misztérium” az apostoli igehirdetésre, a kérügmára utal. Ignác sorait a Sátán becsapására lehet érteni, aki azért nem vette észre az Ige alászállását, mert az rejtékben ment végbe. A Megváltó rejtett alászállásának gondolatát ismeri az Ascensio Isaiae 9,15 és 10,11, más apokrifek is, mint az Epistula Apostolorum. A gnósztikusok is ismerték a világ végét jelentő „kiáltást”. Az „Isten csendje” előfordult már a XV,1-ben, említi a Magn. VIII,2-ben is. A „csend” és „nyugalom” a „pléróma” tulajdonsága.

¹⁹⁹ Vö. Mt 2,2-9. A rész himnuszszerű. A részletet feldolgozza a Jakab-ősevangélium XXI is. Ignác talán egy kész költeményt illesztett be, amely a gnózis és a mágia elleni polémiában kristályosodott ki.

²⁰⁰ A mágiától irtóztak a keresztények. Vö. ApCsel 8,9-11; 13,6-8; Barnabás-levél XX,1; Didakhé II,2; V,1.

²⁰¹ Vö. Polükarposzhoz VIII,1.

²⁰² „egy kenyeret törve” – Vö. 1Kor 10,16; 11,24; ApCsel 2,42 és 46; 20,7 és 11; 27,35; Didakhé XIV,1; II,3. „a halhatatlanság orvossága”, a „halál ellenszere” egy olyan elixír volt, amelynek feltalálását Izisnek tulajdonították. Ennek a varázsszernek nagy szerepe volt a mágiában, a szinkretista vallásokban. A zsidó világban ez az elixír az élet fájának olaja, mint az Ádám (Mózes)-apokalipszisben.